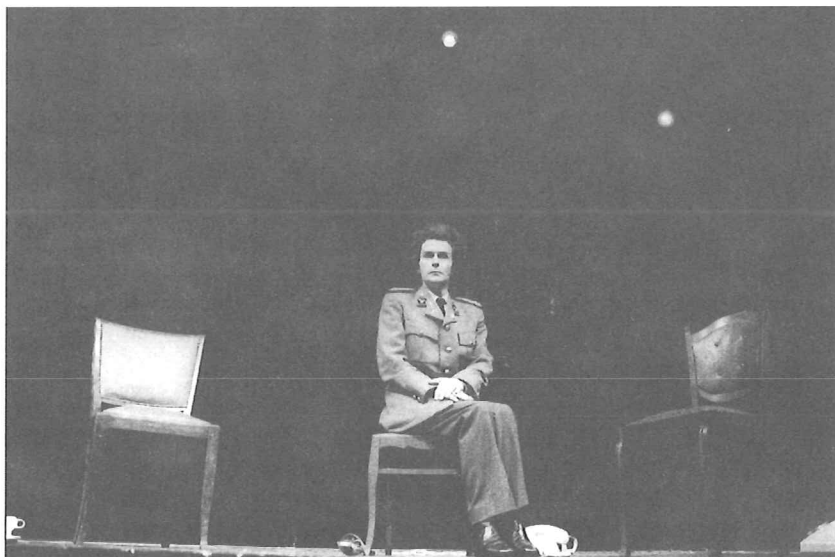

Drie koningen en een controletoren

Compagnie De Koe bracht een tweeluik uit rond macht en manipulatie. Twee zeer uiteenlopende voorstellingen die zo te zien alleen een controletoren gemeen hebben.

3 Koningen, Cie De Koe / Sofie Van Mieghem

Op 6 januari van dit jaar pakte Compagnie de Koe uit met haar eerste produktie van dit seizoen, *3 Koningen*. In december had de groep een 'gevisualiseerde proloog' gebracht, het lokatieproject *De rest is overschot*. Aan dit tweeluik werkten deels verschillende equipages. Van de oprichters van Compagnie de Koe zorgde Bas Teeken mede voor het idee en de teksten van de proloog; Peter Van den Eede deed de regie van *3 Koningen* en schreef een gedeelte van de tekst.

Voor *De rest is overschot* werkte Bas Teeken samen met beeldend kunstenaar Michiel Voet aan de vormgeving. Als je in de voormalige Rijstpellerij op de Vlaamse Kaai binnenkomt, word je verwelkomd door twee hostessen. Eerst word je rondgeleid omheen een grote houten constructie. Het lijkt wel een bouwwerf, want er ligt bouwmaterial

en er lopen bouwvakkers rond. De hostessen delen uit dekens gemaakte overjassen rond. Uiteindelijk mag het publiek binnen.

De houten constructie blijkt uit vier compartimenten te bestaan. In de eerste 'zaal' staan een kleine publiekstribune en een lezenaar opgesteld. Een man (Bas Teeken) in net pak komt op en begint te vertellen. De spreker blijkt een projectontwikkelaar te zijn die een lezing komt houden. Bas Teeken geeft met deze lezing een indrukwekkend staaltje retoriek weg. Via een breed uitgesmeerde verheerlijking van de wonderwel georganiseerde mierenwereld wil hij zijn toehoorders overtuigen van het belang van planologie en projectontwikkeling. Om zijn pleidooi visuele kracht bij te zetten, worden de kernwoorden op twee wanden geprojecteerd.

Na afloop worden de toeschouwers naar de tweede zaal geleid, waarbij ze thee aangeboden krijgen. In deze ruimte hangen langs twee zijden glazen kasten waarin een bouwvakker zit. Peter Van den Eede ondervraagt op een brutale, uitgekookte en valse manier achtereenvolgens een man, diens kind en vrouw. De scène lijkt zich af te spelen in een totalitaire staat: acteurs én toeschouwers dragen een nummer op hun jas, er is een 'baas van het land' en ook een belangrijke god. In naam van orde en god mogen mensen blijkbaar ondervraagd en gefolterd worden.

In de derde zaal ligt puin op de grond en hangen aan weerszijden houten kokers. Uit een luidspreker klinkt een niet echt goed te volgen verhaal waarin opnieuw mieren een rol spelen. De laatste zaal is ondertussen al zichtbaar geworden. Daar staat een man in zwart uniform en met een bivakmuts een tekst op te zeggen. Op het einde doet hij zijn bivakmuts af en loopt weg.

Toeschouwer tussen twee stoelen

In de opeenvolging van de vier scènes zit een zekere evolutie, van concreet naar abstract, van herkenbaar naar bevreemdend: van een alledaags gegeven als een lezing, via de scène van de harde ondervraging tot de bevreemdende situatie in de derde en vierde scène. De toeschouwer wordt stap voor stap van het 'bekende' naar het 'onbekende' gebracht.

De thematiek van macht en manipulatie speelt op twee niveaus. Er worden verschillende situaties getoond waarin macht een belangrijke rol speelt. Maar de produktie speelt ook met de macht of de mogelijkheid tot manipulatie die de theatermaker tegenover zijn publiek heeft. In de eerste zaal spelen de toeschouwers letterlijk mee – ze hebben trouwens ook een 'kostuum' aan. Zij worden willens nillens gedwongen in de rol van publiek dat een lezing ondergaat van een listige projectontwikkelaar. In de tweede zaal wordt de bezoeker weer helemaal toeschouwer, zodat hij in de derde en vierde zaal tussen twee stoelen dreigt te vallen: die van toeschouwer en die van betrokkene in het spel. De bezoeker is in de twee laatste scènes bijna alleen – in de voorlaatste scène is er zelfs geen acteur –, en moet dus wel de rol van 'acteur' op zich nemen, maar hij krijgt geen specifieke rol opgelegd zodat hij niet

tot 'actie' of 'acteren' kan overgaan en in zijn rol van toeschouwer blijft steken.

Vanuit dramaturgisch oogpunt is *De rest is overschot* niet echt een sterke produktie. Naast het hierboven beschreven loslaten van de toeschouwer, is ook bijvoorbeeld de ondervragingsscene in de tweede ruimte een beetje goedkoop. Scenografisch gezien kan het lokatieproject wél geslaagd genoemd worden: Bas Teeken en Michiel Voet hebben een ruimte ontwikkeld die op zich heel wat te vertellen heeft.

Op het eerste gezicht is de link tussen *De rest is overschot* en *3 Koningen* scenografisch: in de tweede produktie staat een soort controletoren die qua materiaal en vorm doet denken aan de houten constructie annex uitkijkpost uit *De rest is overschot*. Voor het overige lijken er weinig overeenkomsten. Buiten de toren zijn er nauwelijks decoralelementen: drie stoelen, drie telefoontoestellen en een muziekstaander.

En er zijn ook drie 'koningen'. Eén van hen (Koen De Bouw) draagt een tulband en wordt Balthazar genoemd. De tweede heet Louis (Frank Focketyn) en is een nicherige militair. De derde (Steven van

Watermeulen), die in het stuk geen naam krijgt maar in het persbericht Lear genoemd wordt, heeft een zwarte broek en een witte jas met rouwlint aan. Hij ziet eruit als een zakenman. Anders dan in het Nieuwe Testament, zijn de drie koningen hier niet om een pasgeborene te verwelkomen, maar om een begrafenis mee te maken: er is een baby gestorven, maar even later blijkt die uit de dood verzezen.

De humor varieert van plat (Koning Louis draagt onder zijn uniform dameslinterie) over ingenieus en droog tot zwart. Vooral de zwarte humor is overvloedig aanwezig: over de gestorven baby of over de verongelukte familie van Louis wordt op een alledaagse, luchtige manier gepraat.

Houvast

Hoewel in *3 Koningen* de situatie en de personages niet duidelijk omlind worden, biedt deze produktie de toeschouwer toch meer houvast dan vorig werk van Compagnie de Koe (cf. de ondefinieerbare sfeer in *Epiloog van de eenzaamheid* en *De Touroperator*, zie Etcetera 36 en 39). Maar misschien is de houvast slechts

schijn.

De drie koningen hebben duidelijk banden met de kerkelijke overheden. Op deze manier krijg je de traditionele machtsblokken bijeen: de kroon, het leger, het geld en de kerk. Maar wat te doen met de toren die prominent aanwezig is op de scène? Via die toren staan de koningen in verbinding met de (buiten)wereld. Wanneer ze opgebeld worden, zie je dat de man in de toren hen belt. Gebruiken de drie de man in de toren als verbinding met de buitenwereld of is hij het die hen manipuleert? Op deze manier wordt een link gelegd met het manipulatiethema uit de proloogvoorstelling. En ook macht speelt een rol: de drie koningen testen hun onderlinge machtsverhoudingen maar kijken eensgezind neer op Philippe Sigaar, Philippe Modaal en Philippe met de Pet.

De drie koningen worden opgevoerd als onnozel, zielig en incompetent. Er zijn nog 'maatschappijkritische' zekerheden.

Bruno Koninckx

IK BEN TONEELSCHRIJVER !
Dus ben ik lid van SABAM
omdat zij mijn rechten verdedigt
en omdat zij mij bijstaat en
adviseert wanneer er zich eventuele
moeilijkheden voordoen

IK BEN TONEELSPELER !
Dus wend ik mij tot SABAM
omdat zij mij een brede
waaier van nieuwe Belgische
werken kan aanbieden.
Hiervoor hoef ik alleen maar
haar toneelbibliotheek te raadplegen.

**Aarzel niet ! Bel ons (02/230.26.60) of breng ons een bezoekje !
(Aarlenstraat 75-77 te 1040 Brussel)**

IS EEN MULTIDISCIPLINAIRE AUTEURSVERENIGING